az ármelléki ref. egyházmegye levéltárának.

A n.-szalontai ref. egyházmegye

f. 1875-ik évi április 7-ik napján

M.-Gyánban tartott

közgyülésének jegyzőkönyve.

Osváth Imre esperes elnöklete alatt.

Jelen voltak:

Egyházi tanácsbirák közül:

Nagy Sándor.
Szél Kálmán.
Csomor János.

Világi tanácsbirák közül:

Lovassy Ferencz.
Ercsey Sándor.
Bölöny Sándor.
Fónagy László.

Tabajdi Lajos, aljegyző, Böszörményi Károly, gyámintézeti pénztárnok. Ezeken kivül számos lelkészek, tanitók és egyházi képviselők.

Elnöklő esperes buzgó könyörgés után a jelenvoltakat üdvözlő beszédében öröm- és fájdalomérzetének ad kifejezést; — örömöt, a lélek legnemesebb örömét érzi a felett, hogy egyházmegyénk buzgó segédgondnoka, Tisza Kálmán, kinek történelmi neve nemcsak e szük egyházmegyének, de az egész magyar protestans egyháznak utóbbi történetével dicső kapcsolatban van, a korona tanácsába lett meghivatása folytán belügyminiszteri minőségében, ugy fáradhatlanul tevékeny hazafiui munkásságának, mint a magyar protestans egyház iránti önfeláldozó készségének az eddiginél tágabb tért nyert; — ki, bár tulhalmozott országos teendői miatt gátolva van is a jelen gyüléseni megjelenésben, de az egyházmegye esperesséhez intézett levelében, az ismert aczélajk szavával biztosit bennünket, hogy ujabb nagy méltóságában és sokoldalu elfoglaltsága között is, szerény egyházmegyénk jogos érdekeiért mindent megtesz. Az öröm ezen élénk érzetében is, fájdalomra inditja az egyházmegye esperesét, néhai Muhi Sámuelnek, egyházmegyénk 12 éven át köztiszteletben és szeretetben hivatalkodott tanácsbirájának és főjegyzőjének a mult 1874. év május 1-én történt elhunyta, s midőn a közügyet ért e veszteség feletti fájdalmát az egyházmegye nevében tolmácsolja: ezen élénk tetszéssel és helyeslással kisért elnöki beszéd végén melegen üdvözölve az egyházmegyei tanácsbirákat, a nagy számmal megjelent lelkészeket, tanitókat és egyházi képviselőket, jelen egyházmegyei gyülést megnyitottnak nyilvánitja.

1. szám.

Nagy Dániel egyházi tanácsbiró, az egyházmegye esperesséhez intézett levelében jelenti, hogy betegsége miatt e gyülésen nem jelenhet meg.

Sajnos tudomásul vétetik.

2. szám.

Előterjesztetett Benedek Ferencz világi tanácsbiró azon levele, melyben jelenti, hogy részint hivatalos elfoglaltsága, részint távol fekvő lakása miatt e gyülésen nem jelenhet meg, sőt azon hitben élvén, hogy a fentebbi okoknál fogva

tanácsbirói tisztét nem töltheti ugy be mint óhajtaná: kéri magát a tanácsbiróságtól felmentetni;

egyházmegyei gyülésünk, midőn tanácsbiró Benedek Ferencznek, e gyülésen meg nem jelenhetését tudomásul veszi, nem fogadhatja el azon érvet, melyel a tanácsbiróságróli lemondását indokolni törekszik, mert maga a tény, Benedek Ferencznek 3 éven át kitünő buzgalommal folytatott tanácsbirói működése hangosan megczáfolja azt, s épen ezért azon reményben van, hogy nevezett tanácsbirónak egyházmegyénk érdekében, éveken át tanusitott buzgalma legyőzi az általa emlitett gátló körülményeket, s ugy Belényes vidéke, mint egyházmegyénk érdekében tovább is folytatandja tanácsbirói működését, mire őt egyházmegyei gyülésünk ezennel tisztelettel fel is kéri.

3. szám.

Csomor János még az elmult évben megválasztott, de a megválasztatását követő közgyülésen betegsége miatt meg nem jelenhetett tanácsbiró az elnökség által a hivatalos eskü letételére hivatik fel. Az esküt leteszi, s midőn a személye iránt nyilvánult bizalomért hálájának ad kifejezést, kartársai szives támogatását kéri, de gyakori betegeskedésére, fogyatkozó erejére hivatkozva, kéri egyszersmind azt is, hogy ha nehány év mulva tapasztalná, miszerint a legjobb akarat mellett sem felelhet meg netán súlyosabbá válandó egészségi viszonyok között állása kötelmeinek, — visszaléphessen tanácsbirói hivatalától a nélkül, hogy e visszalépése miatt az ő közügyek iránti buzgalmában, meleg érdeklődésében, bárkinek kételkedésétől is kelljen tartania.

Tanácsbirói székét a jelenlevők élénk tetszésnyilvánításai között elfoglalja.

4. szám.

A közgyülés esperes elnöke megindultan emlékezteti a csapásra, mely egyik nemcsak állandóan jelenlevő, hanem számos évek óta folyvást különböző terhes hivatalokat viselő, érdemgazdag osztatlan tisztelet- és szeretetben részesült tagjának elvesztésében érte egyházmegyénket. — Néhai Muhi Sámuel volt egyházmegyei tanácsbiró és főjegyzőnek az elmult év folyamán történt gyászos elhunytát hozza emlékezetbe, s a közkormányzati dolgokban 12 éven át fáradhatlan tevékenységet tanusitott férfiu érdemeinek jegyzőkönyvi elismertetését, a boldogultnak hátrahagyott özvegye és családja irányában, a közfájdalom és élénk részvét érzelmeinek tolmácsoltatását inditványozza. Egyszersmind fölhivja a gyülést, hogy az üresedésbe jött egyházmegyei tanácsbirói és főjegyzői hivatalok betöltése iránt a szükséges intézkedéseket megtenni sziveskedjék.

Midőn az egyházmegyei közgyülés, esperes elnökének inditványát készséggel elfogadja, azt tartja, hogy csak a valóban kiérdemelt kegyelet kötelességének teszen eleget. — Szivesen ad kifejezést e szerint jegyzőkönyvében a boldogult férfiu közdolgok körül kifejtett tevékenysége, ernyedetlensége és szerzett érdemei méltányló elismertetésének, s a hátrahagyott özvegy és család jogosult fájdalmában való élénk részvét tolmácsolásával jegyzőjét bizza meg.

Az üresedésbe jött egyházmegyei, egyházi tanácsbirói és egyházmegyei főjegyzői hivatalok betöltése iránt pedig ugy intézkedik, hogy az egyes gyülekezetek szavazatikat, külön mindegyik hivatalra, f. évi junius 1-ig, szalontai lelkész s egyházmegyei tanácsbiró, Nagy Sándorhoz küldjék be; melyek beérkeztük után Nagy Sándor, Lovassy Ferencz, Ercsei Sándor, Fónagy László és Szél Kálmán tanácsbirák jelenlétében lesznek fölbontandók; a szavazás eredménye még a következő közgyülés előtt, esperesi körlevél utján hozatván a gyülekezetek előljáróinak tudomására. — Azon esetben, ha a szavazatok többségét senki sem nyerné meg, e bizottság fölhatalmaztatik ujabb szavazás elrendelésére.

Jelen gyülés tartamára a főjegyzői teendők végezésével, a közgyülés helyeslése mellett Szél Kálmán tanácsbiró bizatik meg.

5. szám.

Olvastatott a n.-szalontai egyházi gyülésnek, a tiszántuli egyházkerület 1874. évi októberi közgyüléséhez intézett, s a 299/1874. sz. e. kerületi végzés által e. megyei tárgyalásra utasitott, — azon kérvénye, melyben a n.-szalontai egyházi gyülés helybehagyatni és megerősittetni kéri, hogy hat osztályu ref. gymnasiumát

a Szalonta várossal kötött, s 1-/. a. csatolt szerződés értelmében, négy osztályu gymn. tanfolyammal kapcsolatos, felekezeti jelleg nélküli négy osztályu polgári iskolává alakitsa át. Ugy a felolvasott kérvényből és annak mellékleteiből, mint a n.-szalontai ref. egyház képviselőinek előadásából meggyőződvén e. megyei gyülésünk, hogy N.-Szalontán, hol köztudomás szerint a város lakossága csaknem kizárólag ref. vallásu, a már meglevő hat osztályu gymnasium mellett, az oktatásügyi törvény által elrendelt, s Biharmegye törvényhatósága által többszörösen megsürgetett polgári iskola felállitása, még a lakosság virágzó anyagi helyzetében is erőforgácsolás volna; — N.-Szalontának jelen nyomott és az urbéri váltság következtében, e nemzedék életére nagyon tulterhelt anyagi helyzetében pedig, ugy a gymn. alapot, melyet a város közvagyonából ezelőtt 13 évvel tett, mint a reformált elemi iskolák fenntartását is kétségessé tenné, s az eddig testvéri békében élő várost és egyházat, egymás elleni küzdésre kényszeritve, könnyen igen nagy zavart idézne elő; — tekintve azon körülményt, hogy a gymnasiumi tanfolyammal kapcsolatos polgári iskolának — mint felekezeti jelleg nélküli tanintézetnek — fenntartására, a N.-Szalonta határában fekvő igen nagy terjedelmü ingatlanok nem ref. vallásu tulajdonosai is, — az oktatásügyi törvény értelmében kötelezhetők:

egyházmegyei gyülésünk a n.-szalontai e. m. gyülésnek czélba vett intézkedését, a helyi viszonyok által indokoltnak, czélszerünek és tapintatosnak tartja; — s miután a felállitani szándékolt tanintézetnek protestans szellemben való haladása, már helyzeténél fogva is biztositva van, s miután a csatolt szerződés, mely 6 évi időtartamra szól, ugy jogi, mint kormányzati tekintetben teljesen biztositja a n.-szalontai ref. egyházat, mint a gymnasiumi alap tulajdonosát: e. megyei gyülésünk ugy e szerződést, mint a n.-szalontai ref. egyházi gyülésnek azon intézkedését, hogy hat osztályu ref. gymnasiumát, négy osztályu gymn. tanfolyammal kapcsolatos, felekezeti jelleg nélküli négy osztályu polgári iskolává alakitsa, a maga részéről helybenhagyja, s a f. t. e. kerületi gyülést is annak végleges megerősitésére tisztelettel felkéri. Végül elvárja e. megyei gyülésünk a n.-szalontai egyházi gyüléstől, hogy a fentebbi szerződésben gyökerező jogát hiven és buzgón gyakorolja, s erről e. megyei gyülésünket évről-évre értesitendi.

6. szám.

Olvastatott a tiszántuli ref. püspöki hivatalnál, lelkészük Gál Mihály ellen panaszkodó tárkányiak ügyében, esperesileg kinevezett e. m. vizsgáló biróság jegyzőkönyve és véleményes jelentése; mely hiteles okmányokkal felszerelt vizsgálati jegyzőkönyvből meggyőződvén e. m. gyülésünk a felől, hogy az évek óta forrongásban levő tárkányi egyház minden bajának és zaklatásának oka az, hogy Gál Mihály, az 1872. november 4-én közte és a tárkányiak közt létrejött szerződést, melynek szigoru megtartására saját becsületén kivül, az e. m. 15/1873., az e. kerület 152/1873. sz. végzése által is köteleztetett, — szándékosan megszegte; mert nemcsak meg nem szüntette e szerződési kötelezettség értelmében, a tárkányi több lakosok ellen, a belényesi kir. törvényszékhez 1872. julius 15-én beadott bűnvádi perét, de a belényesi kir. törvényszék A) alatt mellékelt hivatalos bizonylata szerint nem is folyamodott, tehát kisérletet sem tett annak beszüntetése iránt. Megszegte továbbá Gál Mihály abban is a szerződést, hogy a kitüzött határidőig — 1873. márczius 13-ig — butoraival együtt nem költözött el Tárkányból; sőt midőn 1873. julius havában a tárkányiak a szolgabiró tanácsából, az e végből előre meghivott Gál Mihály jelenlétében, butorait Belényesi házához beszállitották, azokat ott el nem fogadta, a szállitókat kiszidta, a tárkányiak elég türelmesek voltak e butorokat Tárkányba, egy üresen álló házba visszaszállitani, és mégis Gál Mihály, a belényesi kir. járásbiróság B) alatt mellékelt hivatalos bizonylata szerint, ép ez okból 1873. julius 3-án kisebb hatalmaskodás miatt, több tárkányi lakost beperelt, és 40—40 frt birságba elmarasztaltatott; — 1874. martius 6-án pedig ugyancsak a belényesi kir. járásbiróság B) alatti bizonylata szerint, a tárkányi egyházat perelte be s marasztaltatta el Gál Mihály 1840 frtig papi járandósága czimén, tehát folyvást perrel zaklatta a tárkányiakat olyan kötelezettségért, a melynek teljesitésére a kötött szerződést megszegő Gál Mihály ellenében, a szabályozó szerződés szerint,

sem a tárkányiak, sem a tárkányi egyház jogszerint nem voltak kötelezhetők. A beterjesztett vizsgálati jegyzőkönyvből arról is meggyőződött e. m. gyülésünk, hogy mindaz, a mit Gál Mihály a maga védelmére felhoz, részben a saját hibáját érző lelkiismeret önámító mentegetődzése, részben a kötekedő, izgága természet szenvedélyes vádaskodása, a mely elfogadható indokolás nélkül most tolvajoknak és gyujtogatóknak, majd sikkasztóknak és hatalmaskodóknak nevezi el ugy egyháza tagjait, kiknek szerződés szerint teljes békességet igért és kötelezett, mint a tárkányi helyettes lelkészt, Győri Józsefet, a ki pedig a Gál Mihály által előidézett zavarok mérséklésében kitartó erélyt és türelmet tanusitott; sőt e szenvedélyes vádaskodást, fitymáló és tiszteletlen magaviseletet kiterjeszti egyházi főhatóságaira, az e. megyére és e. kerületre, és ezeknek végzéseire is; — meggyőződött e. m. gyülésünk, hogy az a Gál Mihály, ki a higgadtság korában — élete 74-ik évében is — ilyen magaviseletet tanusit, az vagy kötekedő természeténél fogva érdemetlen a lelkészi állásra, és képtelen bármelyik egyház ügyeinek helyes irányban leendő vezetésére, vagy pedig olyan zavarba hozta már saját ügyét, hogy e zavarból csakis roszakaratu gyanusitás és vádaskodás utján vél kijuthatást; tehát mindkét esetben terhére, sőt botránkozására van és lehet bármelyik egyháznak.

Ezen meggyőződést legkevésbé sem ingatta meg, nevezett Gál Mihálynak 1875. april 1-ről keltezett jelen e. megyei gyülésünkhöz intézett **F**) alatt csatolt azon kérvénye sem, melyben a vizsgálati jegyzőkönyvben részletesen előadottak ujolag és ismételve hozatnak fel, annak kijelentésével, hogy Gál Mihály, az e. megyei vizsgáló bíróság eljárásával megelégedve nincs, mert az védveit nem vette fel jegyzőkönyvébe, s figyelmen kivül hagyta azon körülményt, hogy ő — Gál Mihály — a **G**) alatti másolat értelmében, az esperes felhatalmazása folytán kereste sérelmének orvoslását a polgári hatóságnál. Mert a felmutatott esperesi felhatalmazás 1872. december 7-ről kelt; és igy a későbbi keletű 1872. december 17-én esperesileg megerősitett szerződés ellenében próbaerővel nem bir; — annyival kevésbé pedig, mert e szerződés pontos megtartására a 13/1873. sz. e. megyei, és a 152/1873. sz. e. kerületi végzés által is köteleztetett. Valamint nem bizonyit semmit Gál Mihály azon puszta állitása sem, hogy az 1872. julius 15-én általa inditott bünvádi kereset megszüntetése végett, beszélt a belényesi kir. ügyészszel, mert valamint nem szóval, hanem irásilag adta be e keresetét a belényesi kir. törvényszékhez, épugy irásban kellett volna annak megszüntetését kérelmezni nevezett törvényszéknél, ha ugyan ez Gál Mihálynak valódi és komoly szándéka volt; — ennek pedig épen ellenkezőjét bizonyitja a belényesi kir. törvényszék A) alatt mellékelt hivatalos bizonylata.

Végül midőn Gál Mihály a fentebbieket szóval is ujból előadta:

Egyházmegyei gyülésünk mindezek egybevetése s beható tárgyalása után Gál Mihályt, ki a tárkányi ref. egyház békességét és rendjét felzavarta, s az egyházmegyének és egyházkerületnek ezen rend és béke helyreállitására irányzott intézkedését és törvényes rendeletét, tapintatlan sőt botor magaviselete, kihivóan kötölőzködő eljárása, szószátyár vádaskodása és szerződés-szegése által roszakaratulag kijátszotta; — s ismételt izben tanusitott, sőt folytonos engedetlensége által megsemmisiteni törekedett és törekszik; tekintettel azon körülményre, hogy nevezett Gál Mihályra a közelmultban, az 1872-ik évben, épen az e. megye és e. kerület pártoló részvéte oldotta fel, bizonyitékok elégtelensége miatt, az ellene emelt vádak sulya alól, s hagyta meg a tárkányi lelkészi hivatalban; ugy a tárkányi, mint általában a lelkészi hivataltól ideiglenesleg elmozditja, annyival is inkább, mert vele szemközt, ugy az e. megyei intés — 15/1873. sz.; — mint az e. kerületi megrovás 152/1873. sz. — czéltalannak bizonyult be.

Utasitja továbbá e. megyei gyülésünk, a tárkányi e. elöljáróit, hogy Gál Mihálynak 1872. november 4-ig, tehát a Gál Mihályra és a tárkányiakat egyenlően kötelező szerződés keltéig járó, netalán hátrányban levő hivatali fizetését fizessék ki; — az 1872. november 4-től fogva, — a szerződés megtartása esetén, Gál Mihályt illető lelkészi félfizetést pedig, — a mennyiben még nem tették volna, — az egyház tagjaitól szedjék be, — s azt az egyház pénztára javára forditsák, — önként értetvén, hogy az ezen időről Gál Mihály által már bevett hivatali fizetés az ő javára esik. — Egyébiránt e fizetéshátrányok miképen lett teljesiteséről, kötelesek a tárkányi egyház elöljárói az e. megye elnökségét értesiteni, —

mely jelentés beterjesztése előtt, — a rendes lelkészválasztás részökre nem engedtetik meg.

Jelen itélet, — ugy az azzal meg nem elégedő Gál Mihály kivánságára, — mint hivatalból is, a t. tuli e. kerületi gyülésre terjesztetik fel.

Mennyiben pedig Gál Mihály, — hátrányban levő hivatali fizetéséért, a tárkányi egyház elöljáróit, a belényesi kir. járásbiróságnál beperelte, — mely per felebbezés folytán közigazgatási utra tereltetett: jelen végzés, a tárkányi egyház igazolása, s az ügy felderitése tekintetéből, és a további végrehajtás megszüntetése végett, a belényesi szolgabirói hivatalhoz megküldendő.

7. szám.

A tárkányi ügy tárgyalása folyamán, — valamint már korábban felmerült több hasonló eset alkalmával, — sajnálattal tapasztalta e. megyei gyülésünk, hogy azon egyházi ügyekben. — melyekben protestans önkormányzatunk szerint, — az egyházi hatóság az illetékes biró, — az egyházi törvényszék megkérdezése nélkül, — polgári törvényhatóság itél; — és pedig gyakran ugy, hogy azon fél, mely az illetékes egyházi hatóság itélete szerint ártatlan: bünösnek mondatik, és büntetéssel sujtatik; — valamint tapasztalva azt is, hogy ingatlanok bekeblezése, — az egyházi főhatóság tudta és engedélye nélkül, egyszerüen az egyházközségek által kiállitott szerződés alapján történik; ezen visszás helyzet megszüntetése czéljából:

felkéri e. megyei gyülésünk, a t. t. egyházkerületi gyülést, hogy a m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz intézendő feliratával, eszközöljön ki a m. k. igazságügyi-miniszteriumtól egy oly értelmü rendelet kiadatását, mely szerint világi bíróság, tisztán egyházi illetékü ügyekben, az illetékes egyházi törvényhatóság megkérdezése nélkül, jogérvényes itéletet ne hozhasson; — továbbá, hogy az egyházi tulajdont képező ingatlanok telekkönyvezése, — mindig a gyámságot gyakorló egyházi főhatóság engedélye alapján történjék.

8. szám.

Az egyházlátogató küldöttség, beterjesztett jelentésében, sötét és szomorú képet nyujtó vonásokkal rajzolván a tamásdai egyház belállapotát, fölvétetett és fölolvastatott egy, azon egyházból, három volt egyházgondnok névaláirása mellett, — s ugyanonnan Kincses Pál lelkész által külön beadott kérvény. — E kérvények elsőjében, a három volt egyházgondnok, gyülekezetök nevében kérelmezi, hogy vagy a régi 1866-ik év előtti lelkészi fizetéslevél állittassék vissza, — vagy a tamásdai egyház leány-egyházzá tételét, vagy a lelkészi és tanitói hivatal egyesitését engedélyezze az egyházmegyei közgyülés. — Kérelmüket az egyháztagok jelentékeny megfogyására, és ugyanazok több rendbeli csapások folytán történt elszegényedésére való hivatkozással támogatják. — Nem az egyháziatlanságnak, de szigoru anyagi körülményeiknek kérik betudatni azon szomorú körülményt is, hogy egy év óta már nincs sem gondnoka, sem presbyteriuma a gyülekezetnek; a hivek szegénysége következtében be nem hajtható egyházi tartozások iránti személyes felelősség miatt, nem bátorkodván senki elfoglalni a nevezett egyházi hivatalokat. — A másik kérvényben Kincses Pál lelkész panaszolva terjeszti be, hogy évi fizetésének nagy része még folyvást kint van, s e részben, ott helyben, nincs is kihez fordulnia, mert sem gondnoka, sem presbyteriuma egy év óta nincsen az egyháznak. E rendellenességeknek, s az egyház szomorú belzavarainak okául ő is a — különben egyházmegyeileg és egyházkerületileg megerősitett — ujabb fizetéslevél túlterhelő voltára való hivatkozást tartván, kéri a közgyülést, hogy mindezen belső zavarok eredeti okának elháritása, mind a belhivatalnokok fizetésének rendes időbeni kiadatása ügyében intézkedni sziveskedjék.

Tekintettel arra, hogy a tamásdai egyháznak ezen, a vallásosság, egyháziasság és jó rend kimondhatlan kárára való belső izgalmai, zavarai, évek óta tartanak, s ezeket, az ezen ujabb fizetéslevél ügyében már hozott egyházmegyei s egyházkerületi végzések sem birták elenyészteni, — sőt évről-évre való elmérgesedésüket sem voltak képesek meggátlani: az egyházmegyei közgyülés jónak látja, mindkét beadott kérvény tárgyában, közvetlen a hely szinén tartani vizsgálatot, s kebeléből Fónagy László és Szél Kálmán tanácsbirákat azon utasitással küldi ki a tamásdai egyházba, hogy ott a helyzetet megvizsgálván,

különösen a nép elszegényedésére való hivatkozás alapossága vagy alaptalansága felől maguknak biztos meggyőződést szerezvén, a még ezen nyár folyamán összehivandó törvényszéki gyülés elé nyujtsanak be véleményt, mi módon hiszik a tamásdai egyházban régóta nélkülözött és nagyon óhajtott jó rendet helyreá'lithatónak?

Lelkész Kincses Pál kérelme tárgyában, e küldöttség kimeneteléig várakozásra szólittatik föl; magának az egyház közönségének pedig e végzésben, — de a gyülésen megjelent képviselőknek szóval is kijelentve, szorosan meghagyatik, hogy a legközelebbi 3 hét alatt mind egyházgondnokot válasszanak, mind a presbiteriumot megalakitsák, annyival is inkább, mert e közegek nemlétében, a körükbe nem sokára kimenendő küldöttség csak hozzá sem foghatna egyházuk ügyeinek megvizsgálásához és rendezéséhez.

9. szám.

Az egyházlátogató küldöttségek beterjesztett jegyzőkönyveiből az tünvén ki, hogy több helyen is, de különösen Árpádon, B.-Zerinden és F.-Gyarmaton feltünő aránytalanság van az iskolás gyermekek első osztályának, és többi felsőbb osztályainak száma között, olyannyira, hogy az első osztályúak Árpádon több mint $^6/_4$ részét, F.-Gyarmaton épen felét teszik a 4 osztályból álló iskola teljes létszámának; — B.-Zerinden pedig csupán 17-et tevén az összes beirt tanulók létszáma, ezek csakis két osztályba vannak sorozva, tehát ugy az országos törvény, mint az egyházmegyei s kerületi határozatok által elrendelt, megszabott osztályok számának csakis egy harmada létezik; — miután az alsó és felsőbb osztályok tanulóinak létszáma közt észlelt ez aránytalanság főként onnan ered, mert a tanitók az egyik alsóbb osztályból a másik felsőbb osztályba való átsorozást több helyen maguk eszközlik, elhatároztatott, hogy

ugy az emlitett egyházakban, mint egyházmegyénknek valamennyi gyülekezeteiben, az iskolába járó gyermekeknek egyik osztályból a másikba való átvitele, az ujonnan kezdődő iskolai év elején, mindig a helyi egyházi előljáróság, illetőleg annak erre megbizottja jelenlétében s hozzájárulásával történjék. — E tömeges, s némely gyermeknél több izben ismétlődő visszamaradás levén egyik főoka az iskola hat osztályúra való ki nem növelhetésének, az egyházak előljáróinak és az iskolák tanitóinak komolyan lelkökre köttetik, hogy egyrészről az átvitel alkalmával az ellenőrizés, — másrészről a tanitásbani teljes fokú szorgalom kifejtése által oda hatni törekedjenek, hogy a népiskolák hat osztályra való kinövekvésének, ezen egyik főakadálya a lehetőségig elhárittassék. A b.-zerindi egyház előljáróságának, s még közvetlenebbül iskolatanitójának pedig szorosan meghagyatik, hogy ugy intézkedjenek, miszerint iskolájuk növendékei, már a legközelebbi egyházlátogatás alkalmával 3 osztályra beosztva tanittassanak.

10. szám.

Az egyházlátogató küldöttség, beterjesztett jegyzőkönyvében tudomására hozza az egyházmegyei közgyülésnek, hogy b. Simonyi Lajos kereskedelmi miniszter, a templomot épitő igen sok költséggel sőt adóssággal is terhelt erdőgyaraki ref. egyháznak 100 osztr. ért. frtot ajándékozott.

Örvendetes tudomásul vétetik, s a nagylelkü ajándékozónak, az egyházmegye részéről is nyilvánitott köszönet, e jegyzőkönyvi szám megküldése utján lesz tudomására hozandó.

11. szám.

Ugyancsak az erdőgyaraki egyházat illetőleg megjegyzi a küldöttségi jelentés, hogy azon 3 presbyter, kikkel az egyházlátogatók ott érülközhettek, szegénységökre, s az egyháztagok számának jelentékeny megfogyatkozására hivatkozva, gyülekezetökben a lelkészi és tanitói állomások egyesitését, s a mostani külön tanitói állomás fizetése fele részének templomépitési czélra való elvonhatását kérte, akkor azonban a küldöttség e kérelemmel nevezetteket, ide az egyházmegyei közgyülésre utasitotta.

Az erdőgyaraki egyházból be is adatott két kérvény, számos egyháztag által aláirva, de mig az egyik a lelkészi és tanitói teendők egyesitését kérelmezi a lelkész kezében; addig a másik a lelkészi állomás beszüntetését, s csak a tanitói állomás fentartását óhajtja. — Mindegyik kérvénynek vannak ugyan formahiányai, mert még a melyik a presbyteriumból kél is, annál sincs kitüntetve az aláirók

presbyteri minősége, s lelkész aláirása is hiányzik: mindazáltal azon körülménynél fogva, hogy az erdőgyaraki volt tanitó különben is más helyre változik, s a gyülésen jelenlevő lelkész és képviselők felvilágositást nyujtanak az iránt, hogy melyik kérvény fejezi ki a presbyterium óhajtását, s lelkész vállalkozik is a tanitói teendőknek földijért való végezésére, az egyházmegyei közgyülés határozza hogy

tekintettel az erdőgyaraki egyháznak a templomépités által nagyon is igénybevett anyagi erejére, és méltányolva lelkész Sipos Imrének gyülekezete érdekében tett nemes ajánlatát, a közelebbi 3 évre egyesitessék a lelkészi s tanitói hivatalt nevezett lelkész kezében. — A tanitói állás fizetésének fele, a lelkésznek pontosan kiadassék, másik fele a templomépités czéljából gyüjtögetett tőkéhez csatoltassék, az egyházlátogató küldöttségnek évenként bemutatandó számadás mellett. — Az egyházmegyei közgyülés végleges helybenhagyás s megerősités végett, ez intézkedést ajánlólag terjesztvén föl a főt. egyházkerületi közgyülésre.

12. szám.

Bajjról az egyházlátogató küldöttség jelentvén a templom épületének felette rongált állapotban lételét, s a javitás halaszthatlan szükséges voltát,

közgyülésünk elvárja a bajji egyház előljáróságától s egész közönségétől, hogy az elődök vallásos buzgalma által emelt istenházát, melyet a jelen, — anyagilag a régieknél sokkal szerencsésebb körülmények közt élő — nemzedéknek csak fentartania kell, további pusztulástól megóvja, s a lehetőség határai között mindent megteend, hogy azt diszes jókarba helyezze.

13. szám.

Az egyházlátogató küldöttség jelentése Nagy-Zerindre vonatkozó részének fölolvastatása alkalmából, fölvétetik a n.-zerindi egyháztanácsnak, az egyházmegyei elnökséghez, — annak föllhivása folytán — beterjesztett számadása, a „templomépités alap“ czim alatt kezelt pénzösszegről, mely számadásból az tünvén ki, hogy az 1871-ik évtől fogva, évenként a lakosokra birtokaránylag kivetett egy ezer forintból ma, 4 év lefolyása után — a lelkészi és tanitói telek egy részének ártérül kisajátitásaért fizetett 300 frtot is beleszámitva, — még csak 792 frt 55 kr. lett tényleg befizetve, mig a többi, — bár rendszeres kötvény mellett is, kint a fizetni köteles feleknél van kölcsönként, mint 12%-os adósság: az egyházmegyei közgyülés nem teheti, hogy komolyan ne figyelmeztesse a n.-zerindi egyháztanácsot azon veszélyekre, melyek a vállalt kötelezettségek teljesitésének ily évről-évre való halogatásából, a terhek jelentékeny fölszaporodása miatt, az egyháztagokra — sőt az egész egyházra, — s annak belnyugalmára és békéjére háruthatnak. — Mihez képest midőn némi megnyugvással veszi tudomásul a N.-Zerinden járt egyházlátogató küldöttségnek és odavaló lelkésznek azon nyilatkozatát, hogy a n.-zerindi egyházi és világi előljáróság, lelkes buzgalommal igérkezik és vállalkozik, az elmult évekről „templomépitési alap“ czim alatt kint levő tartozások teljes összegének, még ez év folyama alatti beszedésére, rendeli:

hogy a kint levő tartozások, további haladék nélkül még ez év folyamán csakugyan beszedessenek; hogy az erről vezetendő számadást, jelentése kiséretében az egyháztanács, a jövő évi tavaszi gyülés elé mindenesetre beterjessze; a következő években pedig a „templomépitési alap“ czimen kivetendő tartozások hasonnemü kezeltetésétől, — a fizetni köteles egyháztagoknak befizetés helyett kötvény általi tömeges lekötelezésétől — mint veszélyessé válható eljárási módtól, gondosan óvakodjék.

14. szám.

Ugyancsak a n.-zerindi egyházat illetőleg 3 rendbeli alapitványt jelent be a látogató küldöttség az egyházmegyei közgyülésnek.

Egy, melyet még az 1865-ik évben, szeretett nője gyászos halála emlékére ottani lakos, Balogh István tett két köböl buzában, mely addig lesz — köblönként véka kamatra kikölcsönzés mellett — növelendő, mig föltehető, hogy kamataiból az Urasztalához szükségelt kenyér és bor beszerzési költségei évenként kitelnek.

Másik, melyet ugyancsak két köböl buzában oda való lelkész, Bán József és nője tett 1874-ben, szeretett gyermekük halála emlékére, a N.-Zerinden ujonnan épitendő templomba készittetendő orgonára.

Harmadik, melyet a n.-zerindi lakos, néhai idősb Tabajdi Dániel özvegye, szü-

letett Molnár Juliánna asszony tett 100 osztr. ért. frtban, felejthetlen jó férje emlékére „Tabajdi Dániel és neje, Molnár Juliánna iskolai alapitványa“ czim alatt, oly czélból, hogy annak, mint mindig jelzálogi biztositék mellett kiadandó kölcsönnek kamatai, az évenkénti nyilvános közvizsgák alkalmával, két egyenlő részben adassanak ki, egy-egy szegény, jó erkölcsü, szorgalmas fiú s leány iskolásgyermeknek. — Ezen utóbbi alapitólevélnek hiteles másolatát a küldöttség be is terjeszti.

Az egyházmegyei közgyülés örömmel veszi tudomásul, az egyház és iskola ügyei, érdekei iránt való meleg érzelemről, buzgóságról tanuskodó ezen alapitványokat. — Az alapitóknak köszönetét fejezi ki. — A 100 frtról szóló alapitvány beterjesztett hiteles másolatát az egyházmegyei levéltárba letétetni rendeli. — A n.-zerindi egyháztanácstól, ez alapitványi összeg kezelésére, s a kamatok valósággal megtörtént kiadására vonatkozó adatoknak, egyházukat látogató küldöttjeivel leendő tudatását évenként elvárja; — a másik két, ezüttal be nem terjesztett alapitási oklevélnek hiteles másolatát, és egyházmegyénk levéltárába leendő elhelyezését megrendeli.

15. szám.

F.-gyarmati egyháztanács már az egyházlátogató küldöttség előtt is panaszkodván, Dávid Elek tanitó ellen, s változtatását kivánván, olvastatott ide a közgyüléshez is beterjesztett kérvénye, melyben — bár Dávid Elek személyes magaviselete ellen semmi vád nem foglaltatik is, — az iskola szellemi állapota folytonos sülyedéséről teszen jelentést, mint az iskola hivatalos és felelős őre, kérvén, nevezett helyett egy más — képesitettebb tanitó alkalmazását a f.-gyarmati egyház iskolájában.

Ezzel kapcsolatban fölolvastatott Dávid Elek f.-gyarmati tanitó önvédelme, és azt kérő beterjesztvénye, hogy továbbra is a f.-gyarmati egyházban maradhasson mint tanitó. — Előbocsátván a nevezett, hogy ő F.-Gyarmatra csak fitanitónak hivatatt, s mégis fi- és leánytanitóként alkalmaztatott, a nagymérvben uralkodott cholera, majd himlőjárvány betegségnek, s az ez által eredményezett igen gyakori iskolamulasztásoknak, — és saját tartós betegeskedésének is, kéri betudatni az egyházlátogató küldöttség által talált tanitásbeli siker nem egészen kielégitő voltát. — Önmaga is személyesen jelen levén, egy esztendei próbaidőt kér annak bebizonyitására, hogy kedvezőbb külviszonyok mellett, szorgalma s igyekezete folytán a legközelebbi egyházlátogatás alkalmával sikerülend a látogató egyházmegyei küldöttek iskolát illető jogos várakozásának eleget tehetni.

Bár szomorúan értesül is egyházmegyei közgyülésünk a f.-gyarmati iskola szellemi állapotának az egyháztanács által constatált sülyedéséről: mivel mindazáltal Dávid Elek tanitó ellen az első panasz most merül fel az egyházmegyei közgyülésen, s ezen panasz tárgya is némi mentséget talál az általa folyamodásában elsorolt külső körülményekben; — és mivel maga Dávid Elek késznek nyilatkozik a közelebbi egy év alatt, a remélhető kedvezőbb külső viszonyok között kétségtelen jelét adni tanitói teljes képesitettségének: a f.-gyarmati egyház tanitói állásában nevezett egyén továbbra is meghagyatik, annak kijelentése mellett azonban, hogy ha a legközelebbi év folyamán az egyházlátogató küldöttség tanitása sikerével elégedetlen leend, azon állomást, melyet most betöltve tart, minden ujabb haladék nélkül másnak kellend átbocsátania.

16. szám.

Olvastatott a sonkolyosi egyháztanácsnak a tanitói fizetéslevéllel kapcsolatosan beterjesztett azon kérvénye, melyben a tanitói hivatalnak, a lelkészi hivataltól való elválasztásának engedélyezését, s egy külön tanitó egyénnek a gyülekezet iskolájában leendő alkalmazását, azzal indokolva kérelmezi, mert elkülönitett tanitói állás nélkül, kétes, vajjon sikerülendne-e, az ott épen most folyamatban levő tagositás alkalmából, a tanitói állás javadalmát, ha csak valamivel is, szaporitani.

Az egyházmegyei közgyülés, a sonkolyosi egyháztanács kérelmét a jelzett helyi körülményekből kifolyólag teljesitendőnek találván, oda Szőllősi István volt remetei tanitót rendeli.

17. szám.

Az egyházlátogató küldöttség jelentésének, Fenes-t illető része olvastatván, fölvétetett ottani lelkész, Dobrai Ferencz kérvénye, mely a látogató küldöttségi jelentésben is érintett egyházi belzavarokat és szomorú állapotokat részletesen ismertetvén,

panaszolja 1-ör: hogy évről-évre szaporodván a külön élő visszás házasok száma, azok, a lelkész jelentékeny kárára, csak félbért fizetnek; 2-or: hogy azon öreg házaspárok, kiknek nősült vagy férjesült, s igy fizetésre kötelezett gyermekeik vannak, szintén megtagadják egyházi tartozásaik fizetését; — 3-or: hogy a hivektől járó buza fizetésének jelentékeny része hátrányban van, s évenként a tehetősebb gazdák közül 30, nem a lelkésznek, hanem a tanitónak fizet; — 4-er: hogy neki a hivek a háznál végzett temetését, nem a kerületi gyülés által megállapitott 4 frtot, hanem csak 2 frtot fizetik ma is; — 5-ör: hogy őt a hivek gyakran sürgetik, a nősülő feleknek egy vasárnapon kétszeri hirdetésére, s miután a sürgetésnek nem enged, a szövetkezés nem ritkán megelőzi az esküvést, mi visszás és erkölcstelen dolog; — 6-or: hogy a fenesi egyháznak még folyvást csak egy iskolája van, — s az is nagyon hiányosan van fölszerelve, pedig az egyháznak kész forrásai vannak, melyek nemcsak a létező egy iskolának teljes fölszerelését, — de a még szükségelt második iskola épitését is lehetővé tennék. — Mindezen panaszainak figyelembe vételét s orvoslását kéri az egyházmegyei közgyüléstől.

Miután e kérvény elsorolt tárgyai mind vagy olyanok, melyekben az intézkedés joga a gyülekezetet magát illeti, — vagy olyanok, melyek egyházmegyei és egyházkerületi végzések által már szabályozvák: közgyülésünk, azokat illetőleg, az egyenes határozat hozatalát részint ügykörébe nem vágónak, — részint szükségtelennek tartja. — Egyszerüen utasitja lelkészt 4-ik és 5-ik pont alatti kérelme ügyében a kötelező szabályok pontos megtartására. — A többi pontok alatti ügyeket pedig első sorban a fenesi egyháztanács tárgyalása alá bocsátja. — Ott hozza szőnyegre első izben lelkész azokat, s csak a mennyiben sérelmeseknek tartaná az egyháztanács megállapodásait, terjessze azokat majd az egyházmegyei közgyülés elé. — A tudomásra hozott behajtatlan fizetési hátrányokért, — az erkölcsi állapotok sülyedését tanusitó házasság kötések körül gyakorlott — hibás eljárásokért azonban, fenesi gyülekezetet, már most is megrövja az egyházmegyei közgyülés.

18. szám.

Az egyházlátogató küldöttség jelentéséből, — s jelenlevő okányi lelkész, Makai László kiegészitő előadásából tudomásul nyervén az egyházmegyei közgyülés, hogy egy, Okányban — a már eddig is megvolt két iskolához — vásárolt harmadik iskola épület ára fedezésére Szlávy József 500, Gorove János 20, és Schwarcz Ábrahám 200 o. é. frtot adományoztak az egyháznak, mint ottani nagybirtokosok,

közgyülésünk, midőn e tekintélyes összegekért jegyzőkönyvében köszönetét fejezi ki, a közmüvelődés ügyét a felekezeti érdekek határain tul és kivül is szivükön viselő nagynevü és nemeskeblü hazafiak iránti elismerését e jegyzőkönyvi szám hozzájuk leendő megküldésével is kivánja nyilvánitani.

19. szám.

Az egyházlátogató küldöttség jelentésének Aradot illető részében, az iskolára vonatkozólag, mely községi, — nem találván meg a vallás tantárgybani vizsgálat eredményét; — s ugy az Aradon lakó református hitfeleknek egyenként, — mint az aradi ref. egyháznak, s egész hazai egyházainknak erősen érdekében állván, hogy oly népes egyházközség gyermeknemzedéke, minő az aradi, hitfelekezeti rendszeres vallásoktatásban részesüljön, közgyülésünk elhatározza,

hogy az aradi egyháztanács hivassék föl nyilatkozattételre az iránt, minő intézkedéseket tett saját körében arra nézve, hogy — bár községiek is ott az iskolák, azok református növendékei mégis rendszeres vallásoktatást nyerjenek hitfelekezetünk szellemében, s miként tartja lehetőnek és kiviendőnek, hogy az ottani különböző iskolák hitfelekezetünkhöz tartozó növendékei, az évenkénti egyházlátogatás alkalmával, az ott megjelenő küldöttek által, a vallás tantárgyból megvizsgáltassanak?

20. szám.

Fölvétetvén Bölöny Sándor és Nagy Dániel küldöttségi tagoknak a szakálli egyházban „templom- és iskola-alap“ czim alatt levő alapitványi pénzek kezeléséről beterjesztett vizsgálati jelentése; — miután e vizsgálati jelentésből az tünik ki, hogy ama jelzett czélú pénzösszegekről vezetett, — sok tekintetben hiányos —

számadások, csak azon esetben lesznek világos eredményre juttatólag megvizsgálhatók, ha az 1867-ik évtől fogva ott szolgált lelkészek, mindannyian megjelenvén Szakállban, egy ujabban eszközlendő vizsgálat napján, személyes előadásaikkal, fölvilágositásaikkal pótolják s egészitik ki ott hagyott jegyzéseik hiányait,

a közgyülés megbizza Tabajdi Lajos szomszédos lelkészt, mint kiküldöttjét, hogy Patóh Károly, Hajdú Elek, Kálmán Elek volt szakálli lelkészeknek, kitüzvén egy napot a Szakállban való megjelenésre, azoknak, s a most ott szolgáló Gál Ferencz lelkésznek, a meglevő régibb és ujabb okmányokat felvilágositó, kiegészitő személyes előadásaik nyomán, ama templom- és iskolai pénzalap kezelését ujabban vizsgálja meg, s véleményes jelentését a legközelebbi egyházmegyei gyülésre terjessze be.

21. szám.

Ugyancsak Bölöny Sándor és Nagy Dániel, mint a Vadászon tartott egyházmegyei közgyülés kiküldöttei, beterjesztik véleményes jelentésöket a k.-apáti-i egyházban létező gr. Csáky-féle hagyatékoknak, — s a debreczeni főiskola átalakitására már régebben az egyháztagoktól beszedett 180 o. é. frtnak kezeltetéséről, — s mi, kiküldetésük harmadik tárgyát képezte, a k.-apáti-i egyháztanács kebelében huzamosabb idő óta dúló egyenetlenség, viszálkodás felől.

Az egyházmegyei közgyülés az egész bonyodalmas ügy tiszta ismeretére jutván küldötteinek beterjesztett jelentéséből, s a kifejezett küldöttségi véleményt magáévá tevén, rendeli, hogy ezentúl a k.-apáti-i egyháztanács, a gr. Csáky-féle hagyaték kamatainak fölhasználható részeivel, a hagyományozó végintézkedésének szavai szerint járjon el, minden tavaszi vizsgakor kiadatván a legjobb tanuló és erkölcsü fiu- és leánygyermeknek a megrendelt 15—15 frtot. — A legkitünőbb kertész fiu, és legjobb varró-, hímző nönövendéknek hagyományozott illetékek pedig, mindaddig takarékpénztárban gyümölcsöztetendők, mig ilyenek a k.-apáti-i iskolában nem növekednek, oda hatván az egyháztanács, hogy az iskola tantárgyainak sorozatába e tanágak fölvétessenek. — Azon 229 frt 77 krt pedig, mely a gr. Csáky-féle iskolai hagyatékból ekkorig, más egyházi czélokra fordittatott; — mint szintén azon 35 frt is, mely az ugyancsak gr. Csáky Petronella által az egyház részére hagyományozott 100 frtból a végrendelet világos ellenére elköltetett; — a 179 frttal együtt, mely a debreczeni főiskola átalakitására szedetvén be, hasonlag más czélokra lett kiadva, tehát összesen az egész 443 frt 77 kr, mint illetéktelenül felhasznált összeg, rendeltetésének adassék vissza, az egyháztagokra kivettetvén, fizettessék meg; — s ez ügy miként lett tisztázása felől, az egyháztanács, jelentését még ez év folyamában október 1-ig az egyházmegyei elnökséghez terjessze be.

A k.-apáti-i egyháztanács kebelében régóta dúló belviszály okát, — az épitkezési költség beszedése körül foglalkozott több rendbeli egyének fáradságdij követelését illetőleg, közgyülésünk azt rendeli, hogy mivel azon fáradságdij megállapitását sem egyháztanács jegyzőkönyvi végzéssel, sem egyébként beigazolni nem képesek az illetők, azon követeléstől annyival inkább elmozditandók, mert az oly kicsiny egyháznak — milyen a k.-apáti-i, — tönkre kellene menni minél rövidebb idő alatt, ha az egyháztagok minden, az egyház érdekében tett lépésöket megfizettetni akarnák. — A mennyiben pedig az épitkezési költség beszedése körül tényked ők, de a teljes bészedést mai napig is végre nem hajtók, saját vélt illetőségüket maguk részére a beszedett pénzből megtartották, az tőlük visszakövetelendő, — esetleg rajtok — valamint az épitkezési költséggel még folyvást tartozó egyháztagokon is a rájuk kivetett tartozás — behajtandó. — E tekintetbeni eljárása eredményéről is köteleztetvén a k.-apáti-i egyháztanács, jelentését az egyházmegyei elnökséghez f. évi október 1-ig beterjeszteni.

22. szám.

Az egyházlátogató küldöttség, jelentésében a B.-Böszörményben talált iskolák belállapotáról, a tanitás sikeréről — az egy kisebb fiúiskolát kivéve — dicsérő elismeréssel szólván, hangsulyozza, nevezett egyházban egy második leányiskola fölállitásának égető szükségét, nemcsak törvénybe ütköző, de egészségi szempontból káros, didaktikai szempontból a czélt veszélyeztető s felettébb hátrányos levén, 120—130, sőt némely iskolai évben 140—150 leánygyermeknek egy tanterembeni összezsúfolása, s egy tanitó általi vezettetése.

Közgyülésünk mindezen veszélyek és hátrányok komoly figyelembevételét a legmelegebben ajánlja, a különben is elég népes és jó módu b.-böszörményi egyház-községnek, s elvárja, hogy — megelőzendő a polgári hatóságnak, a kormány közegeinek kényszeritő

beavatkozását ez iskolai ügybe, — már a legközelebbi jövőben meghozza azon áldozatot, a közmüvelődés ügyének és saját jó hirnevének, melyet egy második leányiskola fölállitása tőle igényel.

23. szám.

Az egyház látogató küldöttség jelentése szerint a n.-sassi egyház fiskolája, az ott már régóta és mindig szép sikerrel működött Bereczki Sándor rektor vezetése alatt, a jelen évben feltűnőleg gyengének találtatván, s a nevezett egyház elöljárói is, a tanitás csekély eredményéről szomoruan panaszkodván

közgyülésünk Bereczki Sándor rektort saját érdekében is, a legkomolyabb következményekre utalás mellett, figyelmezteti és inti, hogy tanitói multjához hiven, iskolájában teljes szorgalmat kifejteni buzgólkodjék.

24. szám.

Ugyancsak M.-Sasson az egyház látogató küldöttség, a takarék-magtárra vonatkozó lefolyt évi számadást, annak készen nem léte miatt meg nem vizsgálhatván

nevezett egyháztanácsa és lelkésze oda utasittatnak, hogy az akkor meg nem vizsgálhatott magtárgondnoki számadást, ez év junius havának 1-sejeig az egyházmegyei elnökséghez terjesszék be.

25. szám.

Az egyházakat látogató küldöttség több gyülekezetben panaszolkodni hallván, egyfelől az iskolatanitókat a miatt, hogy a szülők, 12 éves életkort az iskolai év vége előtt betöltött gyermekeikért a tandijt megfizetni vonakodnak, — másfelől a szülők érdekeit képviselő egyházi elöljárókat a miatt, hogy a tanitók még azon gyermekekért is egész tandijt követelnek, kik az uj iskolai év kezdete után csakhamar betöltik 12-ik évüket az egyházmegyei közgyülés, hasonló, — a szülők és tanitók közötti kellemetlen súrlódások kikerülése, s az egyházmegye területén e részben leendő egyöntetű eljárás gyakorlatba vétetése szempontjából, megtartandó szabályként rendeli,

hogy azon iskolás gyermekekért, kik éltük 12-ik évét, a tavasztól számitott iskolai év első felében töltik be, s a második félévben már nem tankötelesek és nem is járatnak föl, semmi tandij nem leszen fizetendő ezen félévről, — azon gyermekekért azonban, kik az egyházi anyakönyv tanusitása szerint, a tavasztól számitott iskolai év második felében, vagyis a nyári közvizsga napja után töltik be 12-ik évüket, egész évi tandijt tartoznak a szülők fizetni.

26. szám.

Előterjesztetett Tar József, és hét társa által e. megyei gyülésünkhöz beadott azon kérvény, melyben nevezett zsadányi lakosok, — Nagy Benjámin lelkészüknek, a házassága ügyében tett nyilvános vétkes és törvényellenes cselekedete miatt, — a zsadányi lelkészségtől leendő elmozdittatásáért, s helyébe más lelkész alkalmazásaért folyamodnak; — ezzel kapcsolatosan három zsadányi lakos, — mint Zsadány egyházközség megbizottai, lelkészük Nagy Benjámin mellett szólalván fel, az ő helybenhagyását kérelmezik.

Egyházmegyei gyülésünk mielőtt ezen ügy érdeméhez szólna, — meggyőződést akarván szerezni a felől, hogy a hozzá beadott fenntebbi kérvény az azt aláiró nyolcz egyén nevében szól-e, vagy pedig a zsadányi egyházközség többsége is magáévá teszi azt? Ennek megtudása czéljából, és kizárólag csakis ezért e.-megyei küldöttségképen meneszti Zsadányba, Bölöny Sándor és Csomor János tanácsbirákat, felkérvén őket, hogy eljárásuk eredményéről szóló jelentésüket az esperesi hivatal utján, még az ezen évben tartandó e.-megyei törvényszéki ülésre adják be.

27. szám.

Tárgyalás alá vétettek, a n.-szalontai ref. e. megyében levő lelkészi egyesületnek, a papi gyámintézetre vonatkozó felterjesztései. Mennyiben ugyanis nevezett lelkész-egyesületi közgyülés, — a papi gyámintézet tőkéje emelése czéljából, az

évenként fizetendő részvénydijakat az 1876. év január 1-től kezdve tetemesen felemelte, — ugy, hogy a nevezett időtől fogva, az első osztálybeli lelkészek 7 frt helyett 30 frtot, — a második osztálybeli lelkészek 5 frt helyett 20 frtot, — a harmadik osztálybeli lelkészek 3 frt helyett 10 frtot lesznek kötelesek évenként fizetni, — ugy ezen intézkedését, mint ezzel kapcsolatosan azon határozatát, hogy a gyámintézetbe ujonnan belépő tag, mennyiben tetemes tőkevagyon örökségébe lép, ne csupán egy, hanem három éven át fizesse, évi kötelezett részvénydijának kétszeresét; a fensőbb osztályba (harmadik osztályból másodikba, vagy másodikból elsőbe) lépett lelkészre nézve meghagyatván az 1869. évi alapszabály 3. §-nak azon intézkedése, hogy csak a változás, illetőleg előlépés évében fizesse kétszeresen részvénydiját; a másod vagy több izben nősülő lelkészre nézve pedig eltöröltetvén az 1869. alapszabály 5. §-nak azon intézkedése, hogy azok minden nősüléskor 10—10 frtot fizetni kötelesek.

A lelkészi egyesület, a papi gyámintézetre vonatkozó ezen intézkedéseit, mint az e. megyeileg megerősitett 1869-ki gyámintézeti alapszabály 2. 3. 5. §-nak módositására czélzókat, helybehagyás és megerősités végett azon kéréssel terjeszti e. megyei gyülésünk elé, hogy a mennyiben az osztályok megállapitása, a jelenleg érvényben levő fizetéslevelek alapján eszközölhető méltányosan: e. megyei gyülésünk zárhatáridő kitüzése mellett utasitsa az e. megyében levő lelkészeket, dijleveleiknek az esperesi hivatalhoz — hiteles alakban — leendő beterjesztésére;

e. megyei gyülésünk örömmel üdvözli a lelkészi egyesületet, gyámintézete érdekében kifejtett ezen nemes buzgalmában; — s a hozzá intézett felterjesztés alapján készséggel mondja ki, hogy az 1876-ik év január 1-től fogva, a lelkészi gyámintézet 1869-ben megerősitett alapszabályának 2- és 3-ik §-a oda módositatik, hogy az első osztálybeli lelkészek 30 o. é. frt, a másod osztálybeli lelkészek 20 o. é. frt, a harmadik osztálybeli lelkészek 10 o. é. frt évenkénti részvénydijt tartoznak fizetni, — továbbá a gyámintézetbe ujonnan belépő tag, 3 éven át köteles részvénydijának kétszeresét fizetni, mig a változás folytán felsőbb osztályba lépő, csupán egy éven át fizeti azt; — az 1869-ki alapszabály 5-ik §-a pedig nevezett időtől fogva egyszerüen hatályon kivül tétetik. — Végül, minthogy a lelkészi gyámintézetnél jelenleg érvényben levő osztályozás óta, a lelkészi fizetés több helyütt módosult, az igazságot leginkább megközelitő osztályozás eszközölhetése czéljából, — felhivja e. megyei gyülésünk a lelkészeket, hogy érvényben levő fizetésleveleiket — hiteles alakban — f. 1875. évi junius 1-ig, e. megyei levéltárnok, Szél Kálmán n.-szalontai lelkészhez küldjék be; — és ha e fizetéslevelek kiállitása körül nehézség vagy akadály fordulna elő, ennek elháritása végett az esperesi hivatal közbenjárását kérjék ki. Végül elvárja e. megyei közgyülésünk a lelkészi egyesülettől, hogy a fentebbi határozat értelmében módositott gyámintézeti alapszabály szövegét, — e. megyei megerősités végett — már saját érdekében is, e megyei gyülésünkhöz beterjesztendi.

28. szám.

A lelkészi egyesület inditványára:

kimondja e. megyei gyülésünk, hogy a gyüléseiről vezetett jegyzőkönyveket ezentul kinyomatja, — egyelőre 100—100 példányban. A jegyzőkönyvek nyomda alá rendezésével e. megyei jegyzők bizatnak meg: — a házi pénztárnok pedig utasittatik a nyomdai költségnek a házi pénztárból leendő fizetésére, — mely is aztán az egyes egyházak által, a kánonszerü látogatás alkalmával téritendő vissza.

29. szám.

Tárgyalás alá vétetett, a 47/1874. sz. e. megyei végzés által, jelen gyülésre áttet azon inditvány, hogy a vándorgyülési rendszer mellőzésével, az e. megyei gyülések állandóan egy helyt, — az e. megye központján N.-Szalontán tartassanak;

e. megyei gyülésünk meggyőződvén, az ujabb gyakorlat szerinti vándorgyülések több tekintetben czélszerütlen és alkalmatlan voltáról, — és belátván, hogy az azokat elfogadó és kitartó egyházak aránytalanul nagy teherrel vannak megróva: a vándorgyülésezést ezennel beszüntetve, — gyüléseit ezentúl állandóan N.-Szalontán tartandja; — minthogy pedig a gyülés állandó székhelyét, — már méltányossági szempontból sem lehet, a gyülés tagjai elszállásolásával, — még kevésbé azoknak ellátásával terhelni, — kimondja e. megyei gyülésünk, hogy jövőre minden egyház, a gyülésre küldendő képviselőit, — valamint az oda

hivatalból meghivottakat, vagy megidézetteket — saját pénztárából — napi dijjal ellátni köteles; — e napi dij meghatározása minden egyház saját belügyéül hagyatik fel, s presbyteriuma által állapitandó meg. Mennyiben pedig, e. megyénkben a volt az eddigi gyakorlat, hogy az e. megyei gyülés kitartásáért, az e. megye házi pénztárából 40—40 o. é. frt fizettetett: ez jövőben megszüntettetik. — s az e czimen való kivetés ezennel töröltetik.

Minthogy a vándorgyülések helyét és idejét szabályozó 26/1865 e. megyei végzés szerint: Erdőhegy az 1876-ik, — Árpád az 1877-ik, — Bajj az 1878-ik, — F.-Gyarmat pedig az 1875-ik év helyett, — a 41/1874. sz. e. megyei végzés értelmében az 1876-ik évben lett volna köteles a most már beszüntetett e. megyei vándorgyülést elfogadni és kitartani: az ezen kötelezettségünknek már megfelelt 16 egyház iránti méltányosságból, a fentebb emlitett négy egyházra kimondatik, hogy nevezett kötelezettség és teher alóli felmentetésükért 150—150 o. é. frt váltságdijt fizetni kötelesek, — mint a mennyit az erdőhegyi egyház jelenlevő képviselői önként megajánlottak; — mely 150 frtnyi váltságdijból 75 frt az e. megyénkben levő lelkészi, — 75 frt pedig a tanitói gyámintézet tőkéje szaporitására utalványoztatik; — mely határozatáról midőn e. megyei gyülésünk az erdőhegyi, f.-gyarmati, árpádi, és bajji egyház elöljáróit ezennel értesiti, — egyszersmind tudatja velök, hogy a fentebbi gyülésváltsági dijt Erdőhegy és F.-Gyarmat az 1876-ik évi; Árpád az 1877-ik évi; — Bajj az 1878-ik évi tavaszi közgyülés alkalmával lesz köteles a lelkészi és tanitói gyámintézet pénztárába befizetni, — tehát azon időben, midőn mindenik, az e. megyei gyülést elfogadni kötelezve volt; — különben elvárja e. megyei gyülésünk, ugy a nevezett egyházak elöljáróitól, — mint a lelkészi és tanitói gyámintézet pénztárnokától, hogy a váltság dijnak, a fenjelölt időbeni lefizetéséről, e. megyei gyülésünket értesitendik.

30. szám.

Egyházmegyei lelkészi gyámintézet pénztárnoka Böszörményi Károly a gyámpénztár állásáról vezetett számadását, s az $187^4/_5$-ik évben segélyezendők jegyzékét bemutatja.

E számadás átvizsgálásával, s még a gyülés folyama alatt a jelentés megtételével elnökileg Bor Áron és Sipos Imre lelkészek megbizatván, ezek beterjesztésükben a közgyülésnek tudomására hozák, hogy a számadást teljes rendben találták, mely szerint:

1. Egyeseknél és egyházaknál van 10% kamatú tőke . .	6717 frt	2 kr.
2. N.-szalontai takarékpénztárban 9% kamatú 1875. jan. 1-ig	3846 „	65 „
3. Hátrányok kamatokban	320 „	4 „
4. Hátrányok betétekben	174 „	— „
5. A f. $187^4/_5$-ik évben a lelkészek betétje	261 „	30 „
Összesen	11,319 frt	01 kr.

Mihez képest Böszörményi Károly pénztárnok számadása közgyülésileg elfogadtatik, s nevezett pénztárnok az $187^4/_5$-ik évről a további felelősség terhe alól feloldoztatik.

31. szám.

Fónagy László és Nagy Sándor tanácsbirák, mint a tenkei egyházban az 1874-ik év augustus 30-án végrehajtott lelkészválasztás vezetésére kiküldött elnökök, beterjesztik a választási jegyzőkönyvet, melyben tudomására hozzák az egyházmegyei közgyülésnek, hogy a választás megejtése előtt a tenkei egyháztanács néhai Muhi Sámuel volt lelkész özvegyének a kegyeleti év fejében, felerészben 1875. september 29-én, másik fele részben pedig 1875. december 31-én átadandó 400 osztr. ért. fizetésre kötelezte az egyházat, — tudomására hozzák továbbá, hogy 88 szavazattal 38 ellenében, tehát általános többséggel Mészáros Gyula, volt debreczeni segédlelkész választatott meg rendes lelkészül.

A választás minden tekintetben az ide vonatkozó szabványok megtartása mellett történvén, az egyházmegyei közgyülés által megerősittetik; a tenkei egyházközségnek, az elhalt lelkész özvegye és családja iránt tanusitott meleg részvéte, áldozat kész buzgalma pedig örvendetes tudomásul vétetik.

32. szám.

Győri József, mint lelkészképességi 1-ső és 2-ik vizsgát tett, s a tárkányi egyházban helyettes lelkészként működő, — Mészáros István, mint lelkészképességi 1-ső vizsgát tett, s az 1874-ik év martius 18-ig darab időn keresztül püspöki és

esperesi felhatalmazás mellett a tenkei egyházban segédlelkészként működött, — Balogh Ambrus, mint lelkészképességi 1-ső és 2-ik vizsgát tett, jelenleg szalontai gymn. tanár, — és Szivos Károly, mint lelkészképességi 1-ső vizsgát tett, s az 1873-ik év október hó 4-től fogva darabig püspöki exmissusként, később rendes segédlelkészként a sarkadi egyházban szolgált s szolgáló egyének, az egyházmegyébe bekebleztetésüket kérik.

Kérvényeikhez csatolt bizonyitványaik rendben találtatván, a közgyülés őket bekeblezetteknek nyilvánitja.

33. szám.

A gyantai ref. egyháztanács bejelentvén Varga Lajos gyantai leányiskola tanitónak hivataláról való lemondását, kéri az egyházmegyei közgyülést, hogy engedélyezné a leányiskolának is, ottani fitanitó, Nagy Dániel általi vezetését egy év tartamáig, olyformán, hogy a kötelezett tantárgyakat, s azokon kivül még a női munkákat is, az ő leánya tanitaná a gyermekeknek, a tanitás sikeréért és a kellő fegyelem fentartásáért azonban, mind az egyházzal, mind az egyházi hatóságokkal szemközt, maga Nagy Dániel viselné a felelősséget. Indokolja e kérelmét az egyháztanács azzal, hogy Nagy Dánielt, saját közvetlen tanitványai körében tanusitott szép eredményre juttató szorgalmáért jutalmazni kivánja, az egész leánytanitói fizetésnek egy évre leendő átadásával, a kitett föltételek mellett; — jutalmazni annyival inkább, mert a legutóbbi járványos évek nagyon leapasztották tanitványainak számát, s tetemesen alászállitották állása jövedelmét; — de meg, alkalmas időpontnak találja ezt az egyháztanács arra, hogy a gyermekeiket iskoláztató szülők figyelme, a női munkák, különösen a varrás tanitásának hasznos és szükséges voltára irányoztassék.

Nem azért, mert azon valaki, kinek az iskolában tanitóként alkalmazását helybenhagyatni kéri a gyantai egyháztanács, egy nő, egy leány, hanem azért, mert azon leánynak tanitóságra való képesitettségét semmiféle okmány nem támogatja, az egyházmegyei közgyülés, a gyantai egyháztanács kérelmét teljesithetlennek találja, s nevezett egyháztanács jelenlevő küldötteit oda utasitja, hogy a megürült leányiskola tanitói állás betöltése felől, még e gyülés folyama alatt, a hivatalt kereső tanitó egyénekkel magukat érülközésbe téve, gondoskodjanak.

34. szám.

A n.-szalontai elemi iskola tanitótestület nevében, a nevezett egyház iskola ügyeinek élén álló elnök Szél Kálmán, beterjeszti ottani tanitói testületnek, a tiszántúli ref. egyházkerület által kiadott népiskolai tantervre vonatkozó véleményét, s bizottság által leendő megvizsgáltatását, a vizsgálat esetleges eredményéhez képest elfogadtatását, s a n.-szalontai egyházmegye iskoláiban leendő alkalmazásba vételét kéri.

Fónagy László tanácsbiró hivatkozván, egy, a Vadászon tartott egyházmegyei közgyülésből $^{48}/_{1874}$ sz. a. végzéssel kinevezett küldöttségnek hason irányú — nevezetesen a népiskolai tankönyvek kiválasztása, s azokból az osztályonként tanitandó részek kijelölése tárgyában készitett — munkálatára, s ajánlván, hogy azon ujabb küldöttség, mely a n.-szalontai tanitótestületnek ide beterjesztett véleményét vizsgálandja és birálandja, tegye figyelme tárgyává egyszersmind ama korábbi munkálatot is, óhajtja hogy a kettőnek, valamint harmadikúl a szalontai „vélemény"-re alapul szolgált egyházkerületi tantervnek is összevetéséből, készitsen egy oly tervezetet, mely kellő tekintettel legyen mindazon különböző, s egymástól lényegesen eltérő körülményekre, melyek között az egy tanitóval, s 1. 2. 3. 4. 5. 6. osztálylyal biró nem szerinti külön, és nem szerinti vegyes iskolák vannak. E vélemény aztán — mint az egyházkerület által kiadott népiskolai tantervtől bizonyosan sok tekintetben eltérő, az eltérések indokolásával együtt, helybenhagyás végett, a főt. egyházkerületi közgyüléshez lenne fölterjesztendő.

Az egyházmegyei közgyülés Fónagy László inditványát elfogadja, s ágyai Nagy Sándor lelkészt a küldöttség elnökéül s összehivójául kijelölvén, küldöttségi tagokul Krucsó Ferencz komádi-i, — Szabó József n.-zerindi, — Szabó Károly b.-böszörményi, — Nagy Lajos bajj-i, és Harmati Gusztáv ugrai tanitókat nevezi ki. — Az összejövetel helye N.-Szalonta leendvén, annak idejét olyformán rendeli megállapittatni, hogy a küldöttség munkálata még e nyár folyamán, a főként e czélból, de más czélból is tartandó törvényszéki gyülésen tárgyalható legyen.

35. szám.

Olvastatott a pankotai ref. egyház előljáróinak azon kérvénye, melyben az egyháztagok számának részint több rendbeli elköltözések, részint nagymérvü halálozás folytán bekövetkezett megfogyására, s az ott helyben és életben maradtak nagy részének is, az utóbbi csapásos évek alatt történt elszegényedésére hivatkozva, a külön tanitói hivatalnak megszüntetését, s illetőleg a lelkészi hivatallal való egyesitését kérik; az eddigi tanitói fizetés — 90 frt levonása mellett, mely az elszegényedett egyház egyéb szükségei fedezésére maradna — a tanitói teendők teljesitéséért, lelkész fizetéséhez csatoltatván.

Az egyházmegyei közgyülés, a pankotai egyháztanács kérelméhez képest, a lelkészi és tanitói hivatalnak s azok teendőinek, lelkész személyében s kezébeni egyesitését 3 év tartamára — mely idő leteltével a pankotai ref. egyház anyagi helyzete reménhetőleg kedvezőbb leend — engedélyezi; az eddigi külön tanitói fizetésből a 90 frtnak más, de tisztán egyházi czélokra való elvonásába beleegyezését nyilvánitja, s nevezett egyháztanács kérelmét, az egyházkerületi közgyüléshez ajánlólag folterjeszteni határozza.

36. szám.

Olvastatott Kálmán Ferencz geszti tanitónak előhaladott öreg korával, s ebből kifolyó gyengeségével indokolt, tanitói hivataláról való lemondási nyilatkozata, melyben panaszolja egyszersmind, hogy a lefolyt évekről jelentékeny tandijhátrányból származó követelései vannak fent, s midőn hivatalától végleg megválik, azok behajtása iránti intézkedésre kéri az egyházmegyei közgyülést.

Kálmán Ferencz volt geszti tanitónak, a $^{23}/_{874}$. sz. a. e.-megyei végzés értelmében, hivataláról való lemondása tudomásul vétetvén, a közgyülés megnyugszik esperes azon nyilatkozatában, hogy nevezettnek tandij követelései kiszolgáltatása ügyében, elnökileg már megtette az intézkedést.

37. szám.

A geszti ref. egyház előljárói, a hivataláról lemondott Kálmán Ferencz leánytanitó helyére, a fizetéslevél beterjesztése mellett más tanitót kérvén, — s Kovács Lajos volt e.-gyaraki tanitót, — ki a geszti leányiskola tanitói állomás elnyerhetéseért nyujtott be folyamodást az egyházmegyei közgyüléshez — a jelenlevő geszti képviselők azon megürült állomásra tanitóként elfogadni hajlandók levén,

nevezett Kovács Lajost a közgyülés Gesztre helyezi, s az ottani leányiskola-tanitói állásban megerősiti.

38. szám.

Olvastatott remetei egyházgondnok és még egy előljáró neve alatt Szőllősi István ott működő rektor-tanitó ellen benyujtott kérvény, melyben nevezettet, tanitásbani hanyagsággal, és a gyermekek irányában kegyetlen bánásmóddal vádolván, hivatalából való elmozdittatását, vagy más helyre leendő megcseréltetését kérik. — Ezzel kapcsolatban fölvétetett Szőllősi István remetei rektor-tanitó folyamodása is, melyben fizetése 5 köböl gabona és 20 frtnyi még ki nem szolgáltatott részletének kifizettetését, s a remetei rektor-tanitói állomásnál, más jövedelmezőbb tanitói állomásba való elhelyeztetését kéri.

A változtatási és változási szándék, óhaj egyaránt kitünvén mindegyik kérvényből, s Szőllősi Istvánt, azon komoly intelem mellett, hogy ezentul szorgalom és tisztességes bánásmód jellemezzék iskolai működését — a közgyülés már el is rendelvén a sonkolyosi egyházba tanitónak, a remetei egyház kérelmét akként intézi el, hogy oda Matolcsi Gyula, volt b.-ujlaki — különben is változni kivánó tanitót rendeli. — A remetei egyház előljáróságának pedig meghagyja, hogy Szőllősi István volt remetei tanitónak, minden tandijbeli jogos illetményeit, a lehető legrövidebb idő alatt kifizesse és kifizettesse.

39. szám.

Ifju Kerékgyártó Mihály, magát a gymn. VIII-ik osztálybeli tanulónak irva alá, de bizonyitványt nem csatolva, szegénysége miatt iskolai tanulmányait tovább nem folytathatván, s élethivatásul a tanitói pályát választván, alkalmaztatást kér az egyházmegyében.

Bár folyamodása egészen fölszereletlen is: mindazáltal tanitói egyének hiánya miatti szükségből ideiglenesen alkalmazza őt a közgyülés, B.-Ujlakra rendelvén, honnan az egyháztanács, a fizetés levelet is beterjesztve, Matolcsi Gyula helyére, tanitóért kérelmezett. Kötelességévé tétetik azonban if. Kerékgyártó Mihálynak, hogy iskolai bizonyitványait, az egyházmegye elnökségénél f. évi május hó 1-ig okvetlen bemutassa, s tanitói képesitvényt is szerezni törekedjék.

40. szám.

Szentleányfalvi egyház elöljárói, bejelentvén, hogy Beke Lajos, volt iskola tanitójuk eltávoztával, gyülekezetükben az iskolatanitói hivatal üresedésbe jött, annak egy alkalmas tanitói egyén oda helyezése utján betöltetését kérik.

Bor Imre volt b.-böszörményi iskolatanitó, alkalmazást kérő folyamodványt terjesztvén be, B.-Böszörményben nyert bizonyitványának csatolása mellett, a közgyülés által ideiglenes minőségben Szentleányfalvára rendeltetik tanitóul.

41. szám.

A kis-peregi egyháztanács bejelentvén, hogy a Kis-Pereghez tartozó Kis-Uj-Peregen tanitóságot viselt Balogh József — jövedelmesebb tanitói állomáshoz juthatás reményében — hivataláról lemondott, beterjesztve a kis-uj-peregi tanitósággal egybekapcsolt fizetés levelet is, a lemondott helyett más tanitó alkalmazását kéri. — Más részről Salamon Ferencz, jelenleg b.-gyulai lakos, az 1872-ik év előtt Békésen és Gyomán történt tanitóskodását, — s két évi tanitó képezdei tanfolyam bevégzését bizonyitványokkal is igazolva, tanitói alkalmazást kér egyházmegyénkben.

Elvárván, hogy nevezett Salamon Ferencz az 1872-ik évtől fogva kilétét, feddhetetlen polgári életét, a b.-gyulai polgári hatóságtól kiveendő bizonyitvánnyal, az egyházmegyei elnökség előtt f. évi május 1-ig igazolandja őt a kis-uj-peregi egyházba rendeli ideiglenes tanitóul.

42. szám.

Olvastatván Ökrös Lajos tanitóképezdét végzett, ½ évig földesi, — majd tarpai, — s jelenleg Beregmegyében jándi tanitónak kérvénye, melyben mint vésztői születésü, — folyamodását a szüleihez való közelebb juthatás óhajával indokolva — egyházmegyénk valamelyik gyülekezetében, tanitóként leendő alkalmaztatását kéri. — Kérelméhez a debreczeni tanitóképezdei igazgatóságtól, továbbá a földesi és tarpai egyházak elöljáróságától nyert jó bizonyitványok csatolvák. Jelenlegi működése helyéről Jándról azonban, habár csak ideiglenes bizonyitványa is hiányzik.

Nevezett Ökrös Lajost a közgyülés, a közelebb, halálozás folytán üresedésbe jött tenkei leányiskola tanitóságra alkalmazza, honnan az egyháztanács nevében kérve is van az azon állomás betöltése iránti intézkedés. — Köteles leend azonban Jándról nyerendő bizonyitványát is, az egyházmegyei elnökségnél f. évi junius 1-ig bemutatni.

43. szám.

Gyantai egyházküldöttei, gyülekezetük leányiskola tanitói állására Nagy Istvánt választván el, ennek helybenhagyó megerősitését kérik a közgyülestől.

Nagy István volt erdőhegyi tanitó, e minőségében ideiglenesen megerősittetik.

44. szám.

Az erdőhegyi egyház elöljárói, a megürült mindkét tanitói állomás betöltése iránt, intézkedést kérnek.

Az egyházmegyei közgyülés az erdőhegyi egyházba fiiskola tanitóul Balogh József volt kis-uj-peregi, s ottani állásáról lemondott tanitót ideiglenes minőségben; — a

leányiskola tanitójául pedig, a pankotai egyház által szegénysége miatt beszüntetett külön tanitói állást korábban elfoglalva tartott, s az 1874-ik év október havától fogva önhibáján kivül hivatal nélkül levő Pataki László tanitót rendeli.

45. szám.

Kovács Lajos geszti leányiskola, — Kapéri Károly tárkányi kántor-tanitó, Ökrös Lajos tenkei leányiskola, Pataki László erdőhegyi leányiskola tanitók; továbbá Szőke János okányi leányiskola, — Gyenge Imre k.-apáti-i vegyes iskola, és Kiss Gábor szakálli vegyes iskola-tanitók, az egyházmegye rendes tanitói közé fölvétetésüket, illetőleg a n.-szalontai egyházmegye tanitói testületébe kebleztetésüket kérik.

Elől emlitett négynek tanitóságra képesitő bizonyitványaik rendben levén, az egyházmegye rendes tanitói közé fölvétetnek, s bekebleztetnek; Szőke János, Gyenge Imre és Kiss Gábor azonban, csak ideiglenes tanitói minőségben erősittetnek meg, s kebleztetnek be, oda utasittatván az egyházmegyei közgyülés által, hogy tegyék le a tanitóképezdei tanfolyam mindegyik osztályáról a vizsgálatot, ha az egyházmegye rendes tanitóiként kivánnak tekintetni.

46. szám.

A n.-harsányi egyház elöljársága nevében Csomor János lelkész kéri, hogy az egyház által Forrás József más gyülekezetbe távozott tanitó helyére elválasztott Balogh József, jelenleg n.-harsányi leánytanitó, ez állásában erősittessék meg.

Miután Balogh Józsefnek tanitóságra képesitő oklevele nincs, csak mint ideiglenes tanitó erősittetik meg a közgyülés által, a képesitettség kellékének mielőbbi megszerzésére utasittatván a közgyülés által.

47. szám.

Gyantai egyháztanács beterjesztvén az egyház belhivatalnokaival azok földjeinek munkáltatása tárgyában 5 évre kötött egyességet, annak helybenhagyatását kéri.

Miután a korábban teljesitett munkálatokért az egyesség szerint jövőben fizetendő dijak méltányosan vannak megállapitva, s azok pénzzel ily módon leendő megváltását az egyház belhivatalnokai magukra nézve előnyösnek találják: az egyházmegyei közgyülés a kötött egyezséget 5 év tartamára helybenhagyja, s további megerősités végett a főtiszt. egyházkerületi közgyüléshez ajánlólag terjeszti föl.

48. szám.

Gyantai egyháztanács megerősités végett beterjeszti a lelkészi dijlevelet 3 példányban, csatolván ahoz az egyházmegyei levéltárban meglevő eredetinek hiteles másolatát is.

A dijlevél mind 3 példánya, a régivel részint egyezőnek, részint egyes tételeiben annál több javadalmat nyujtónak találtatván, helybenhagyatik, végleges megerősités végett a főt. egyházkerületi közgyüléshez ajánlólag terjesztetik föl; a megerősitett példányok majd az illetékes levéltárakban levén elhelyezendők.

49. szám.

Remetei egyháztanács a tanitói fizetéslevelet állitólag 3, tényleg azonban csak 2 példányban beterjesztvén, a régit is csatolva, amazok megerősittetését kéri.

Mivel a közgyülés, a régi fizetéslevéltől való eltérésekben fizetéscsonkitást lát, azt meg nem erősiti, s az egyházhoz visszautasittatni rendeli.

50. szám.

N.-szalontai ref. egyház gyülése:

1) A nagy-szalontai két lelkész,

2) négy elemi fitanitó,

3) három leánytanitó módositott dijlevelét, — s

4) az ujonnan állitott leánytanitóság dijlevelét 3—3 példányban bemutatván, azok helybenhagyatását, s a főtiszt. egyházkerületi közgyüléshez végleges megerősités végett pártolólag fölterjesztését kéri.

Miután a módosított fizetésleveleket összehasonlitva a régiekkel, az tünik ki, hogy:

1-ör. A két lelkészi fizetés az urbéri szabályozás alkalmából emelkedett.

2-or. A IV., III., II., I. fitanitói, és a három leánytanitói fizetés, részint jelentékeny javitás, részint az urbériség szabályozása alkalmából tetemesen emelkedett.

3-or. Az ujonnan állitott tanitóság fizetése pedig teljesen kielégitő: az egyházmegyei közgyülés maga részéről a beterjesztett fizetéslevel-ket helybenhagyja, a főt. egyházkerületi közgyüléshez végleges megerősités végett pártolólag terjeszti föl; s a megerősitendett fizetéslevelek visszaérkező két-két példányát az egyházmegyei és gyülekezeti levéltárakban elhelyeztetni rendeli.

51. szám.

A b.-böszörményi ref. egyháztanács a lelkészi és 3 iskolatanitói — részben módositott, részben pedig változatlan fizetésleveleket, — az egyház irattárában megvolt régieket is csatolva, 3—3 példányban azon kérelem mellett mutatja be az egyházmegyei közgyülésnek, hogy azokat helybenhagyni, s a főt. egyházkerületi közgyülés elé megerősités végett ajánlólag fölterjeszteni szíveskedjék.

A bemutatott s régiekkel összehasonlitott fizetéslevelekből az tünyén ki, hogy a leánytanitói fizetés tetemesen javult, a többi fizetéslevelek pedig — azok csonkulása nélkül — szabatosabb, minden félremagyarázást kikerülő kifejezést nyertek, azokat az egyházmegyei közgyülés helybenhagyja, további megerősités végett a főt. egyházkerületi közgyüléshez pártolólag terjeszti föl, s a megerősitve visszaérkezendő fizetéslevelek 2—2 példányának, illetékes levéltárakba való helyezését elrendeli.

52. szám.

Esperesi megbizott Harmati Károly jelentést tevén a f.-tóth-i egyházban Korom József lelkész, évközepén lett eltávozásával szükségessé vált intézkedésekről, miután ott a helyszinén az 1874-ik év szeptember 24-én fölvett jegyzőkönyv szerint, a f.-tóth-i egyház kötelezte magát, Korom József volt lelkésze még kint levő követeléseinek az egyenként megnevezett adósoktól leendő behajtására; a lelkészi földek után fizetni tartozott, s a számos évek alatt 200 frtra fölszaporodott államadónak $^2/_3$ részbeni kifizetésére; — Korom József volt lelkész pedig ugyanezen 200 frt földadó hátrálék $^1/_3$ részének kifizetését egyességileg elvállalta, s az egyháztól általa több éveken át haszonbérben tartott 10 köblös föld haszonbérét illetőleg, az ellene támasztott 30 frtnyi követelést jogosnak elismerte, s annak megfizetését igérte, és mind ezen kölcsönösen tett igéretek, vállalt kötelezettségek teljesitése vagy nem teljesitése felől, az egyházmegyei közgyűlésnek semmi tudomása nincs: elrendeltetik

hogy mindezen körülmények felül a f.-tóth-i egyház elöljárósága, f. évi junius 1-ig kimeritő jelentését, az egyházmegye esperes elnökéhez mulhatlanul terjessze be.

53. szám.

A gyantai egyházból több szegénysorsu egyháztag, az egyháziadó birtokarányalagos kirovásának elrendelését kéri.

Az adóügy mindegyik egyháznak saját belügye levén, a beadott kérvény, mint a gyülekezet saját jogkörébe tartozó, visszaterjesztendő.

54. szám.

Tóth András sarkadi születésü, s jelenleg a debreczeni főiskolában a gymnasium II-ik, Vincze Károly szintén sarkadi születésü, s ugyanott a gymnasium I-ső osztályában tanuló szegénysorsú szolgatanulók, a n.-szalontai egyházmegye területéről a debreczeni ref. főiskolában levő szolgatanulók segélyezésére tett alapitvány kamataiban való részesittetésüket kérik.

Iskolai bizonyitványaiknak, melyek a benyujtott kérvényhez csatolva nincsenek, az egyházmegyei elnökségnél leendő bemutatása után — föltevén hogy bizonyitványuk legalább is kielégitő osztályzatu — folyamodóknak a kamat ez évre, két egyenlő részletben utalványozandó és kiadandó.

55. szám.

Sonkolyosi egyház elöljárói, egyházuknak az államsegélyből; tamásdai lelkész pedig a tamásdai egyháznak, szintén az államsegélyből, vagy a ref. segélyegylet pénztárából leendő segélyezésére, ajánltatást kérelmeznek.

Miután államsegély a jelen évben nem adatott, sonkolyosi egyház kérvénye félreteendő.

A tamásdai egyházat pedig, a ref. segélyegyletnek segélyezés végett, majd akkor lesz kész ajánlani az egyházmegyei közgyülés, ha ott azon szomoru belzavarok — melyek fölmerültét épen oly mérvben idézte elő az egyháztagok vallás iránti hidegsége, egyháziatlansága, mint azok állitólagos elszegényedése, a hiveknek, az oda közgyülésileg kiküldött tanácsbirákat támogató őszinte jóakarata, buzgó igyekezete mellett — szép rend és jó békességnek adnak helyet.

56. szám.

Néhai Kovács József volt lelkész özvegye, született Költő Juliánna asszony, az állam által nyujtani szokott segélypénzből, vagy más forrásból leendő segélyeztetést kér.

A lelkészi gyámintézet pénztárán kivül más, a folyamodó javára igénybevehető pénztárt a közgyülés nem ismervén, miután azon pénztárból ő és 3 kiskoru gyermeke, az esedékes illetőséget évenként megkapják: kérvénye, mint teljesithetlen félreteendő.

57. szám.

A n.-zerindi egyháztanács inditványt nyujt be, az egyházmegyében két egyházi és két világi jegyző választása s alkalmazása iránt.

A gyülési tagok nagyrészt szétoszolván, ez inditvány tárgyalása a következő legközelebbi közgyülésre halasztatik el.

58. szám.

Esperes beterjeszti a lefolyt év alatt a püspöki hivataltól érkezett azon rendeleteket, melyek köröztetés végett küldettek hozzá.

Azok mindegyike már körözve levén az egyházmegyében, tudomásul vétetnek, s az egyházmegyei levéltárba tétetni rendeltetnek.

59. szám.

Helyesitett egyházmegyei főjegyző, és rendes aljegyző inditványozzák, hogy a főjegyzői fizetés a mult 1874-ik évről, adassék ki a volt főjegyző, néhai Muhi Sámuel özvegyének és családjának.

Inditványuk elfogadtatván, a 40 frt nevezett özvegy nőnek kifizettetni rendeltetik.

60. szám.

Tamásdai lelkész Kincses Pál, e. megyei gyülésünkhöz intézett kérvényében elmondván, hogy a Körös-szabályozási társulat, az 1874-ik év folyamán, a tamásdai papi, — és tanitói lakás beltelkéből egy területet sajátitott ki ártérül; — minthogy azonban ennek váltságdiját, nevezett társulat, csak akkor fizetendi ki, — ha a kisajátitott terület telekkönyvi átirására vonatkozólag, az illetékes egyházi főhatóság az engedélyt megadta; — felkéri e. megyei gyülésünket, hogy ezen ártérül elvett terület telekkönyvi átirására vonatkozólag, a szükségelt engedélyt a maga részéről adja meg, — s annak megerősitését az e. kerületnél is eszközölje ki, s végül intézkedjék a felett — hogy ezen ártérül elvett terület kisajátitási összegéből, a tamásdai lelkész, és tanitó, mimódon nyerjenek kárpótlást, — kamatait élvezzék-e, a vizszabályozó társulat által fizetett tőkének, — vagy pedig abból ingatlan vétetvén, — igy természetben kárpótoltassanak?

Miután Kincses Pál tamásdai lelkész beadványában nincs kitüntetve, sem az ártérül kisajátitott terület mennyisége,

sem annak megállapitott váltságdija; — ezen hiány a tamásdai egyház elöljárói által, — utólagosan pótolandó; csak is ezen adatok biztos tudatában adhatván meg e. megyei gyülésünk a kivánt engedélyt, s igy intézkedhetvén helyesen a tamásdai belhivatalnokok kárpótlása tekintetében is. — Egyébiránt, felkéri e. megyei gyülésünk, a Tamásdára kiküldött e. megyei bizottságot, hogy figyelmét e körülményre is terjessze ki; — s azt, az e. megyei gyülésre beterjesztendő jelentésében hangsulyozza.

Az 5., 6., 7. számokat f. évi april 8-án, a többi számokat pedig. april 16-án hitelesitették N.-Szalontán: Ercsey Sándor, Nagy Sándor, Fónagy László.

Az 1., 2., 5., 6., 7., 26., 27., 28., 29. és 60. számokat jegyzette Szél Kálmán, a többi számokat pedig Tabajdi Lajos.

Tárgymutató.

1. Nagy Dániel tanácsbiró betegsége miatt e gyülésen meg nem jelenhet.
2. Benedek Ferencz állomásáról lemondott tanácsbiró tisztének további viselésére fölkéretik.
3. Csomor János tanácsbiró esküt lesz.
4. Muhi Sámuel halála bejelentetik, a megürült tanácsbiróság s főjegyzőség betöltése elrendeltetik.
5. N.-Szalontai gymnasiumnak felekezeti jelleg nélküli gymn. tanfolyammal kapcsolatos polgári iskolává alakitása.
6. A ref.-tárkányi lelkész Gál Mihály ügyében eljárt egyházmegyei bizottság jegyzőkönyve, véleményes jelentése, s ezek alapján Gál Mihálynak lelkészségtöli elmozdittatása.
7. Inditvány az egyházkerülethez, hogy tisztán egyházi illetékü ügyekben, egyházi törvényszék meghallgatása nélkül polgári törvényszék ne itéljen.
8. Tamásdai egyházban létező bajok elintézésére e. m. küldöttség bizatik meg.
9. Az iskolákban a promotió az egyházi elöljáróságok által eszközöltessék.
10. B. Simonyi Lajos ajándékáért köszönet.
11. E.-Gyorokon 3 évre a lelkészség és tanitóság egyesitése engedélyeztetik.
12. A bajj-i egyház temploma javitására fölhivatik.
13. A n.-zerindi egyház a „templomépitési alap“ kezelésére utasittatik.
14. N.-Zerindről a Balogh István, Bán József és néhai Tabajdi Dániel-féle alapitványok beterjesztetnek.
15. Dávid Elek tanitó még egy évig F.-Gyarmaton hagyatik.
16. Sonkolyosra Szőllősi István tanitóul megy.
17. Dobrai Ferencz panaszos előterjesztéseire határozat.
18. Szlávy József, Gorove János és Schwarz Abrahám okányi birtokosoknak adományaikért köszönet.
19. Az aradi egyház adjon felvilágositást, miként eszközli az ottani községi iskolákban hitfelekezetünk szellemében a vallás tanitást.
20. A szakálli templom és iskola alap megvizsgálása során fölmerült hiány pótlására e. megyei küldöttség megy.
21. A k.-apát-i egyház alapitványai miként kezelésére utasittatik.
22. B.-Böszörmény második leányiskola állitására buzdittatik.
23. Bereczki Sándor m.-sassi rektor szorgalmasabb tanitásra utasittatik.
24. A m.-sassi egyház takarékmagtári számadását f. évi junius 1-ig adja be.
25. Az iskola köteles növendékek tandijára vonatkozó határozat.
26. Zsadányba a lelkészük ellen panaszkodók ügyében egyházmegyei küldöttség megy.
27. A lelkészi egyesületnek a papi gyámintézetre vonatkozó fölterjesztései.
28. A jegyzőkönyv kinyomatik.
29. A vándor gyülésezés megszüntetvén, ezentul az egyházmegyei gyülések állandóan Szalontán lesznek.
30. Jelentés a lelkészi gyámintézet pénztára állásáról.
31. Mészáros Gyula tenkei lelkésszé választatik.
32. Győri József, Mészáros István, Balogh Ambrus, Szivos Károly segéd lelkészek bekebleztetnek.
33. A gyantai egyház Nagy Dániel leányát, atyja felelősége mellett leánytanitóul kéri — nem adatik meg.
34. A szalontai tanitó-testületnek a tiszántúli e. kerület által kiadott népiskolai tantervre vonatkozó véleményes jelentése e. megyei küldöttségnek adatik ki.

35. A pankotai egyházban a lelkészi s tanitói állomásnak 3 év tartamára leendő egyesitése megengedtetik.
36. Kálmán Ferencz volt geszti tanitó hátrány fizetését kiadatni kéri.
37. Kovács Lajos geszti leánytanitóvá lesz.
38. Matolcsi Gyula Remetére rendeltetik tanitóul, köteles levén a remetei egyház Szőllősi István hátrányait kifizetni.
39. ifj. Kerékgyártó Mihály ideiglenesen B.-Ujlakra rendeltetik tanitóul.
40. Bor Imre ideiglenes minőségben sz.-leányfalvi tanitóvá tétetik.
41. Salamon Ferencz kis-uj-peregi tanitóvá lesz.
42. Ökrös Lajos tenkei leánytanitóvá lesz.
43. Nagy István gyantai leánytanitóvá lesz.
44. Balogh József és Pataki László erdőhegyi tanitókká tétetnek.
45. Kovács Lajos, Kapéri Károly, Ökrös Lajos, Pataki László, mint rendes tanitók, Szőke János Gyenge Imre, Kiss Gábor ideiglenes tanitókként bekebeleztetnek.
46. Balogh József a n.-harsányi leánytanitóságban ideiglenesen megerősittetik.
47. A gyantia egyház belhivatalnokainak földmunkáltatási váltsága helybenhagyatik.
48. Gyantai lelkész módositott fizetés levele helybenhagyatik.
49. A remetei tanitói fizetés mint csonkitott, meg nem erősittetik.
50. A szalontai egyház belhivatalnokainak módositott dijlevele helybenhagyatik.
51. A b.-böszörményi egyház belhivatalnokainak módositott fizetés levele helybenhagyatik.
52. A f.-tóth-i egyház utasittatik, hogy f. évi junius 1-ig tegyen jelentést miként foganatositttattak ott az esperesi megbizott által tett intézkedések.
53. Több gyantai egyháztagnak az egyháziadó tárgyában beadott kérvénye a gyantai egyháztanácshoz adatik vissza.
54. Tóth András és Vincze Károly tanulók az egyházmegyei szolgatanulók alapitványára fölvétetnek.
55. Sonkolyos államsegélyért, Tamásda a ref. segélyegylet pénztárából leendő segélyeztetésért folyamodnak.
56. Kovács József lelkész özvegye valami segélyt kér.
57. N.-Zerindi egyháztanás inditványa két világi jegyző alkalmazása iránt.
58. A már körözött püspöki rendeletek levéltárba teendők.
59. Muhi Sámuel özvegyének az 1874-ik évről az egyházmegyei jegyzői fizetés kiadatik.
60. A tamásdai belhivatalnokok egyházmegyei megerősitést kérnek a beltelkeikből ártérül kisajátitott terület telekkönyvvezésére vonatkozólag.

Nyomatott Gyulán, Dobay Jánosnál 1875.